

A HALASTÓL A PET SHOPIG

Gyerekkoromban a díszállat-kereskedések választéka elsősorban az akváiumi díszhalakra korlátozódott. Úgy is hívtuk ezeket az apróska boltokat: „halas”. E szó egyben magát az üzlet tulajdonosát vagy vezetőjét is jelentette, aki többnyire valóságos élő lexikon volt: szinte bármilyen szakirányú kérdésre tudott válaszolni. A zsúfolt, mégis hangulatos kis boltokat mára tágas, csillogó-villogó pet shopok váltották fel, ahol a sípoló gumicsirkétől a kopasz tengerimalacig mindent lehet kapni – de hasznos tanácsot egyre kevesebbet

Mielőtt a dolgok sűrűjébe belemerülnék, érdemes néhány szót szentelni magának a megnevezésnek. „Díszállat”, „hobbyállat”, „kedvtelésből tartott állat” – voltaképpen mind ugyanazt a fogalmat takarja, ám a korszerű állatvédelmi felfogás mégis a „társállat” szót részesíti előnyben. Mondhatnánk, hogy mindegy, minek nevezzük,

Az állatok elhelyezési módja a kereskedésben mintát ad a vásárlónak. Az igényesen berendezett üzlet jó üzenetet közvetít a betérő látogató felé

ez nem változtat a lényegen – ámde nem így van. Ez a kifejezés ugyanis a korábbiakkal ellentétben nem az ember önkényét és az állat kiszolgáltatottságát hordozza magában, hanem egyfajta kölcsönösséget sejtet a két fél között. Azt sugallja, hogy ideje szakítanunk azzal a szemlélettel, amely az állatot dísz tárgyként, úri szeszélyünk kielégítésének eszközeként kezeli. Az állattartás abban különbözik más szabadidős elfoglaltságoktól, hogy nem lehet félbehagyni. A kerékpár alkatrészei jól beolajozva pihenhettek ősztől tavaszig, a teniszütőt szögbe akaszthatjuk, és bélyegek sem romlanak meg az albumban, ha nincs idő velük fog-

lalkozni, az élőlény azonban folyamatos felelősséget és kötelezettséget ró arra, aki vállalkozik arra, hogy otthonát megossza vele.

Minden titkok tudója

Ahhoz, hogy az ember ennek a kötelezettségnek képes legyen eleget tenni, elsősorban tudnia kell, hogy mire vállalkozik. A magyar háztartásokban állatok tömegét gondozzák kedvencként olyan emberek – elsősorban gyermekek –, akiknek az állatok iránti őszinte vonzalma és jó szándéka nem megkérdőjelezhető, ám többségük távolról sincs tisztában azzal, hogy milyen elhelyezés, takarmányozás és egyéb, speciális gon-

doskodás felelne meg valóban az adott élőlény igényeinek. Léteznek ugyan ismeretterjesztő könyvek, amelyek részletes útmutatással szolgálnak, és az egyes állatsoprotokra vonatkozó tudnivalók bőségét tartalmazzák, ám a tapasztalatok szerint ezek elsősorban az egy-egy állatsoprot iránt különleges érdeklődést mutató állatbarátok könyvespolcán sorakoznak. Ha eladott példányszámukat összevetnénk a gazdát cserélő állatok becsült mennyiségével, azonnal világossá válna, hogy az átlagos állatkedvelő sajnos alig támaszkodik az ezekben

Kívülről nagy – belülről kicsi!

Állattartási szokásainkra sajnos általánosan jellemző, hogy nem a lehető legnagyobb, hanem a szükséges legkisebb férőhelyben gondolkodunk, s nehezen vesszük tudomásul azt a tényt, hogy az állat igényeit valóban kielégítő ketrec vagy terrárium sokszor többre kerül, mint maga az állat. Ráadásul annyi helyet, amennyit a napjaikban egyre divatosabbá váló nagyapagájók, majmok, kisragadozók vagy nagytestű hüllők elhelyezése kíván, a lakásunkból többnyire nem akarunk, de nem is tudnánk az állattartásra áldozni. Még ha első pillantásra megtévesztően hatalmas méretűnek látszik is, nem minősülhet állatvédelmi szempontból elfogadható állattartó alkalmatosságnak az a kalitka, amelyben az ara vagy a kakadu a szárnyát sem képes kinyújtani. A lakásban tartott kutyának nem hiányzik az állandó futkosási lehetőség, ha eleget viszik sétálni a szabadba, az erkélyre vagy ketrecbe zárva viszont szenved.

állat jövője szempontjából életbevágó, hogy ezek az információk mennyire hitelesek. Az ismeretek egyik forrása maga az üzlet vezetője vagy alkalmazottja, aki igyekszik válaszolni a neki szegezett kérdé-

A hüllők különleges igényeket támasztanak környezetükkel szemben. Nem árt tudni, hogy a jó terrárium sokszor többre kerül, mint maga az állat!

nyerhető információkra. A kezdő kutyatartó viszonylag előnyös helyzetet élvez, hiszen a tenyésztő (illetve befogadott állat esetén az állatotthon dolgozója) ellátja az első tanácsokkal, a későbbiekben pedig az oltások végett mindenképpen felkeresett állatorvosnak teheti fel kérdéseit. A lakásban tartott egyéb kisállatok gondozásával kapcsolatban azonban a legtöbb állatbarát az ismeretek egyetlen forrására hagyatkozik, s ez az állatkereskedő.

A maga lovát dicséri...

Az állatkereskedésben az érdeklődő kétféle módon jut információkhoz az állatról, és az

sekre. Ahhoz azonban, hogy hű képet tudjon festeni az érdeklődés tárgyát képező állatról, rendelkeznie kell a szükséges ismeretekkel. Míg a régivágású, kicsiny üzletek vagy a speciális kereskedések tulajdonosai vagy dolgozói általában maguk is gyakorlott állattartók, akik szakértőnek bizonyulnak a maguk területén, addig a kényes profilveráltás következtében rövidáruról díszállatra átnyergelt kiskereskedők vagy a bevásárlóközpontok állatárúházainak alkalmazottjai gyakran a legalapvetőbb dolgokkal sincsenek tisztában. Számolni kell azzal is, hogy a kereskedőnek nem feltétlenül érdeke a hiteles tájékozta-

tás: megesik, hogy a nagyobb üzleti siker elérése érdekében a valószínűleg pozitívabb színben tünteti fel az eladásra kínált állatot, nem ismerve fel, hogy üzleti szempontból is kifizetődőbb a visszatérő, elégedett törzsvendégre építeni, aki éveken át a jól bevált kereskedésben vásárolja a létszükségleti cikkeket remélhetően hosszú életű jószágá számára. Szélsőséges eset, de arra is van példa, hogy a szaktanácsadásért az üzletben külön díjat számolnak fel, ami olyan, mint ha a műszaki áruházban csak pénzért mutatnák meg, hol kell bekapcsolni a megvásárolni szándékozott porszívót.

Hol torzít a kirakatüveg?

A kereskedőtől való közvetlen információkérésig többnyire csak azok jutnak el, akikben már megfogalmazódott a konkrét vételi szándék. A szemléletformálás azonban ennél jóval korábban, indirekt formában kezdődik meg, azon benyomások által, amelyek az utcáról betérő látogatót az üzletben érik. A díszállat-kereskedésekben eladásra kínált állatok tartási körülményei alapján az érdeklődő öntudatlanul kialakít-

Szaporulat = jó közérzet?

Korábban általánosan elfogadott vélekedés volt, hogy a szaporulat az állat jó közérzetének, a tartási körülmények optimális voltának jele. A nagyüzemi állattartó-telepek ékes bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy ez nem így van. A sikeres szaporodáshoz szükséges ugyan bizonyos testi kondíció, amelynek feltétele lehet a megfelelő táplálás, ez azonban csak kicsiny szeletét képezi annak, amire az állatnak ténylegesen szüksége van. A tojóketrecben tartott tyúkok például jelentősen nagyobb tojáshozamot produkálnak, mint az árokszálon kapirgáló háztáji baromfi, de ettől még nem kétséges, hogy melyik érzi jobban magát. Az unatkozó állatok sokszor folyamatos szaporodással reagálnak a sivár, ingerszegény környezetre, szinte futószalagon gyártva az utódokat, ez azonban nem azt jelenti, hogy jól érzik magukat. Ha természetes viselkedésműveiket, kíváncsiságukat és mozgásigényüket kielégíthetik, a fajfenntartásba fektetett energiáik egy részét e tevékenységekre csoportosítják át, és szaporodási arányuk elkezdi a természeteshez közelíteni.

„Eldobható” állatok?

Ahogy decemberben ellepik a piacokat és köztereket a karácsonyi ünnep oltárán feláldozott fenyőfák, úgy az állatkereskedésekben minden év tavaszán kötelező érvényű megjelennek a nyulak, csibék, kiskacsák. A háziállat ugyan megtanítható a szobatisztaságra, és megfelelően tartva szeretetreméltó lakótárs lehet, kedvencnek mégis sokkal alkalmasabbak a kisebb rágcsálók (vagy a jól bevált macska), a pelyhes apróságokból néhány hét alatt vágószűzbe cseperedő baromfi pedig végképp nem való városi lakásba. Mielőtt Húsvétra nyuszit, kiskacsát vásárolnánk, vegyük figyelembe, hogy az állat élőlény, nem pedig az ünnep eldobható „dekorációs kelléke”.

elképzelésnek is tápot adnak, hogy ezek az állatok otthon, hosszútávon is ilyen körülmények között tarthatók. Ritka kivétel az olyan kereskedés, amely mintegy „mikro-állatkertként” működve a választékában felsorakoztatott vagy „vevőcsalogatóként” állandó jelleggel az üzletben tartott példányok tartási körülményeivel példamutatóan demonstrálja az állatok valós igényeit.

Kiskutya a kirakatban

A kisállat-kereskedelemben mutatkozó irányváltás sajnálatos módon magával hozta a kutya- és a macskakölykök megjelenését is a hazai üzletek választékában. E két legnépszerűbb és legnépszerűbb társállatunk a többinél lényegesen szorosabb kapcsolatban él együtt az emberrel, aminek kézzelfogható bizonyítéka, hogy tartásuk nem igényel ketrecet, s a szabadba kiengedve is visszatérnek gazdájukhoz, ami nem tekinthető általánosnak a többi társállat esetében. Ezt a kötődést a kölyök-kutya vagy -macska életének korai szakaszában végbemenő szocializációs

folyamat biztosítja, amelynek hatására az állatban kialakul az életre szóló bizalom az ember iránt. Ha az anyától való elválasztás és az új gazdához kerülés közé akár csak egy-két hétnyi köztes időszak is beékelődik, amelynek során az állat nem családtagként, hanem ketrecbe zárva, személytelen körülmények között éli életét, ez megzavarhatja a szocializáció érzékeny folyamatát, és visszafordíthatatlan lelki sérülést okozhat, alkalmatlanná téve az állatot arra a fajta együttélésre, amit leendő gazdája elvár tőle. Kölyökkutyának vagy -macskának tehát egyetlen esetben van keresnivalója az állatkereskedésben: ha szerencsétlen sorsú állatként a menhely helyett ezt a lehetőséget kínálják fel számára annak érdekében, hogy (ellenszolgáltatás nélkül vagy jelképes összegért) szerető gazdához jusson.

Ki az, akit kopasztanak?

A vásárlóerő növekedése és a túlzásoktól sem mentes nyugat-európai állattartási kultúra befolyása eredményezte azt a helyzetet, amely a bevásárlóközpontok pet shopjait, valamint a szupermarketek állatfelszerelés-üzleteit jellemzi. A polcok ros-

kadásig telve vannak felesleges, sőt olykor egyenesen káros felszerelési tárgyakkal, amelyeknek rendeltetésével sokszor maga az eladó sincs tisztában. A különbséggé fajuló állatszeretet jegyében bőségesen elláthatjuk kedvencünket olyan ízléstelen ajándékokkal is, mint a műanyagból készült, megszólalásig élethű kopasztott csirke. Ennek a tobzódó áruválasztéknak egyetlen célja van csupán: a vevő pénztárcájának minél hatékonyabb megcsapolása. A másik oldalon találjuk a túlzott takarékoságra építő haszonszerzést: a márkajelzés nélkül, forrasztott nejlontasakba csomagolva árusított lemezes díszhaltápról kiderül, hogy nem más, mint színezett rétestészta, a bizonytalan helyről származó tubifex vagy szűnyöglárva nagymértékű vegyi szennyeződést mutat, és így tovább. Az állatvédelmi törvény küszöbön álló módosítása felcsillantja a reményt a házikedvencnek szánt élőlények érdekeinek érvényesítésére, ám addig az emberléptékű, hiteles szaküzlet választása a fő biztosíték arra, hogy a társként tartott állatok élete ne csak az ember számára legyen csupa kedvtelés.

M. Á.

Ezek a könnyen tisztítható, egyszerű kalitkák alkalmasak sok madár higiénikus és biztonságos elhelyezésére, ideiglenes jelleggel. A végleges otthonnak azonban más szempontokat is ki kell elégítenie!

